

Projektplan for demonstrationsprojekt

Kommune	Initialer (projektleder)	Dato (sidst rev.)	Godkendt (dato)
Bornholms Regionskommune	VG	14.10.10	Realdania: Kommune:

Projektets titel

Mulighedernes land – Det bornholmske graniteventyr og Hammerhavn

Formål

Projektets formål er at styrke formidlingen af det bornholmske graniteventyr på kyststrækningen fra Hasle til Sandvig og i området omkring Hammerhavn, hvor det fysiske miljø videreudvikles med afsæt i industrieventyret.

Delmål:

- At omsætte informationer om det bornholmske graniteventyr på kyststrækningen fra Hasle til Sandvig og specifikt i Hammerhavn til nutidige vedkommende spor og fortællinger der kan øge forståelsen for sammenhængen mellem industrieventyret og nutidens (hverdags-)oplevelser.
- At løfte kvaliteten af det bebyggede miljø i Hammerhavn til et niveau der modsvarer områdets attraktionsværdi, ved at samle og styrke aktiviteterne på havnen i et nyt multihus der kan benyttes af både brugere og besøgende.
- At styrke lokale og regionale interesser knyttet til videreudvikling af Hammerhavn og graniteventyret på en måde så der opnås synergi mellem tiltag, daglige brugere og besøgende, bl.a. ved at forbedre stinet og informationer så besøgende på kyststrækningen og på Hammershus og Hammerknuden inspireres til at udforske området og lægge vejen forbi Hammerhavn.

Målgrupper

Projektets primære målgrupper er brugere, borgere og besøgende, der færdes langs den nordlige vestkyst på Bornholm og særligt i området omkring Hammerhavn.

Sekundære målgrupper er bl.a. lokale foreninger, klubber, kulturformidlere, naturvejledere, branding- og turismeaktører m.fl. som vil kunne gøre brug af og inspireres af de resultater projektet afstedkommer.

Projektet vil have demonstrationsværdi for andre regioners turismeaktører, kommuner og interesseorganisationer m.fl., som et eksempel på:

- at stedspecifikke kultur- og naturpotentialer kan videreudvikles og medvirke til at styrke lokal identitet og regional tiltrækningskraft, og
- at miljøer kan styrkes ved at samle funktioner i forbindelse med en opgradering, renovering og fornyelse af bygningsmassen.

Resultater og succeskriterier

Resultater:

- Fortællingen om det bornholmske graniteventyr danner grundlag for nye oplevelser langs Bornholms nordvest kyst
- Hammerhavn er blevet en tidssvarende havn, hvor kultur-, natur- og havneaktiviteter har fundet en fælles platform i det ny multihus.

Succeskriterier:

- Der er skabt et sammenhængende kulturspor af oplevelser og informationer langs den eksisterende kyststi fra Hasle til Sandvig (med afstikkere til nærliggende relevante industrilandskaber og industrilevn). Formidlingen tager afsæt i de eksisterende tiltag og inddrager nye interaktive formidlingsformer. Essentielle uddrag af graniteventyret er gjort tilgængelig på bornholmske formidlingsplatforme og via spor/ fx i form af GPS eller lignende. *)
- Der er udarbejdet en helhedsplan indeholdende et multihus, arealdisponeringer, stiforløb mm, samt formidling af områdets kulturhistorie og stinet, der understøtter et bredt spektrum af interesser med reference til turisme, kultur, natur, formidling, erhverv m.fl.
- Helhedsplanen er helt eller delvist implementeret, herunder et multihus med toilet- og bade faciliteter, kulturformidling, opholdszoner, stinet til og fra området, belægninger etc. En eller flere eks. bygninger er nedrevet. Stedets kulturhistorie og funktioner har styrket områdets oplevelsespotentialer og er en integreret del af de fysiske forbedringer.
- Inddragelse af brugere og interessenter har skabt synergi mellem regionale og lokale interesser. Interessentinddragelsen af de enkelte aktører er lykkedes målrettet samtidigt med at informationer om den samlede proces er formidlet til alle.

*) Formidling og implementering ventes koordineret med delprojektet "Op og ned igen i Ringebakkerne og ved Vang Pier", ligeledes uden Mulighedernes Land.

Baggrund og forudsætninger

Råstofeventyret på Bornholm - et af Danmarks 25 industriminder

Kulturarvsstyrelsen udpegede i 2007 Bornholms råstofindustri som én ud af 25 nationale industriminder af særlig betydning for Danmarks industriepoke. Det særlige for den bornholmske industri var forekomst, udvinding og bearbejdning af granit, sandsten, kul og kaolin.

På strækningen mellem Hasle og Sandvig, var det den bornholmske granit der i 1800-tallets anden halvdel blev udnyttet af danske og udenlandske byggematadorer og bl.a. var forudsætningen for store dele af det ny københavnske byggeri i årene omkring 1900. Bornholms Museum har i flere år ønsket at sætte fokus på den bornholmske industrihistorie, og i særlig grad det bornholmske graniteventyr som endnu kun er delvis afdækket. Formidlingen af den bornholmske stenbrudshistorie kalder på utraditionelle formidlingsformer, da sporene i landskabet er mange, forskelligartede og ikke umiddelbart kædes sammen til en fortælling af beskueren.

Hammerhavn og stenbrydningens ophør

Området omkring Hammerhavn er en af de lokaliteter, hvor en omfattende stenbrydning fandt sted. Selve havneanlægget, som vi kender det i dag, blev anlagt til udskibning af granitten. Stenbrydningen pågik helt frem til 1971, hvorefter industrianlægget blev fjernet.

Oplagsarealet mellem den tidligere industribygning og havnen blev jævnet til en flade der i dag primært anvendes til parkering, vinteroplag af både, foruden klubmiljø og ophold. Kun få besøgende har fantasi til at forestille sig, at stedet engang spillede en afgørende rolle som drivkraft for det bornholmske samfund – og i særlig grad for udviklingen på Nordbornholm.

Hammerhavn har i mange år været forsømt, trods dens unikke beliggenhed mellem Hammershus og Hammerknuden. Havnemiljøet er i forfald og over en længere årrække er vokset et kolonihavelignende skur- og klubmiljø frem med relation til havneaktiviteterne rettet mod Østersøen.

Udviklingspotentialer En styrkelse af Hammerhavn og øens kulturværdier ligger i forlængelse af intentionerne i forslag til Kommuneplan 2009 for Bornholm. Heri peges konkret på tre rekreative områder med særlige regionale udviklingspotentialer: Området omkring Hammershus (herunder Hammerhavn og Hammerknuden); området omkring Ekkodalen (de centrale dele af Almindingen) og området omkring Dueodde. Fælles for de tre områder er, at de allerede i dag er blandt de mest besøgte på Bornholm, og i kraft af deres kvaliteter og beliggenhed rummer muligheder for at spille en større rolle som drivkraft i en styrkelse af øens rekreative potentialer.

Udvikling af Hammerhavns regionale (og lokale) potentiale synes knyttet til oplevelsen af stedets fysiske fremtoning og de aktiviteter der pågår og kan opleves. I dag sejler tre bådoperatører i sommersæsonen turister til grotterne under Hammershus. Sammen med naturen udgør de den egentlige hovedattraktion. Aktiviteten understøttes af en kiosk, offentlige toilet- og badefaciliteter. Lokale fritidsfiskere, sejlere og roere har dannet et lokalt miljø som medvirker til at skabe liv på havnen. Mange guider og turoperatører lægger vejen forbi med besøgende, men kun få opholder sig i havnen og området omkring i længere tid. Områdets slidte faciliteter, begrænsede muligheder for ophold og et stiforløb uden tydelig skiltning både nord-, syd- og østover - til Hammerknuden, Opalsøen/ Hammersøen, Hammershus og stenbrudsmuseet Moseløkken - er dele af forklaringen.

Lokalplan og den videre proces

I 2008/09 blev udarbejdet en lokalplan for området, der udstikker rammer for områdets anvendelse. Forud for lokalplanlægningen blev brugere og interessenter inviteret til debat om videreudvikling af området. Der fremkom her mange tanker og ønsker til forbedringer af havnen, som kan bruges som afsæt i en videre proces. I lokalplanen er lagt op til en nænsom videreudvikling, hvor stedets unikke naturkvaliteter bevares, og hvor der er åbnet mulighed for at stedets kulturhistorie formidles i havnen.

I forbindelse med lokalplanlægningen blev det klart, at der er behov for et helhedsgreb for området, hvor arealdisponeringer, oplevelser og funktioner sammentænkes med fortællingen om havnen og det omkringliggende kystlandskab præget af stenbrydningen foruden de nærliggende attraktioner og naturværdier.

I første del af 2010 har pågået dialog med Sæne Bådelaug om justering af skur- og klubmiljøet på grundlag af lokalplanens rammer. Tidspunktet er derfor gunstigt til at forbedre de øvrige fysiske og funktionelle rammer i havnen og formidle fortællingen om områdets unikke kulturlandskab.

Det skal også nævnes at der i den mellemliggende periode, udenfor dette projekt, er ført forhandlinger om en eventuel blotlægning af granitglacieren samt udskiftning af betonafskærmningen langs molen med en trækonstruktion som oprindeligt. Tiltag der positivt vil medvirke til at løfte attraktionen af det samlede område.

Interessenter

Interessenter	Betydning for projektet	Placering og håndtering i forhold til projektet
<i>Bornholms Museum</i>	<i>Afgørende samarbejdspart – lokalt og regionalt niveau</i>	<i>Projektgruppe – Viden om lokal kulturhistorie og kulturformidling</i>
<i>Repræsentant (-er) for de lokale brugergrupper: Sæne Bådelaug, sejlerne, m.fl.</i>	<i>Afgørende samarbejdspart – lokalt niveau</i>	<i>Projektgruppe – Viden om det lokale miljø, aktiviteter og brugergrupper på havnen og i nærområdet</i>
<i>Kioskejer inkl. havneservice, bådfarten</i>	<i>Afgørende samarbejdspart – lokalt niveau</i>	<i>Viden om eksisterende kunder og interessenter i områdets udvikling</i>
<i>Friluftsrådets lokalafdeling</i>	<i>Afgørende samarbejdspart – lokalt og regionalt niveau</i>	<i>Projektgruppe – Viden om lokale friluftsmuligheder og medlemsønsker til nye friluftaktiviteter</i>
<i>Natur Bornholm</i>	<i>Samarbejdspart – regionalt niveau</i>	<i>Projektgruppe – Viden om natur og formidling (specifikt om Bornholms geologi, GPS mm)</i>
<i>Danmarks Naturfredningsforening – lokalafdeling</i>	<i>Samarbejdspart – lokalt og regionalt niveau</i>	<i>Projektgruppe - Viden om og interessevaretagelse af naturværdier</i>
<i>ASTE (Allinge Gudhjems Sammenslutning af Turist og Erhvervsvirksomheder)</i>	<i>Afgørende samarbejdspart- lokalt og regionalt niveau</i>	<i>Projektgruppe – Viden om erhvervs- og turismeinteresser på Nordbornholm</i>
<i>Skov- og Naturstyrelsen</i>	<i>Afgørende samarbejdspart – lokalt og regionalt niveau</i>	<i>Grundejer af arealerne omkring Hammerhavn, Hammershus og Hammerknuden. Viden om natur- og friluftinteresser samt om egne lokaliteters natur, drift og formidling</i>
<i>Friluftsrådet</i>	<i>Dialog- og samarbejdspart – nationalt niveau</i>	<i>Potentiel deltager på workshop. Viden om udvikling af friluftsliv og aktiviteter i naturen</i>
<i>Destination Bornholm</i>	<i>Samarbejdspart – regionalt niveau</i>	<i>Viden om turistaktører og turismeinteresser</i>
<i>Kulturarvsstyrelsen</i>	<i>Samarbejdspart – nationalt niveau</i>	<i>Potentiel deltager på workshop eller projektmøde. Viden om national/ international kultur og eksponering af stedbundne kulturværdier</i>
<i>Moseløkken Stenbrudsmuseum (drives af frivillige)</i>	<i>Samarbejdspart – lokalt niveau</i>	<i>Viden om stenbrudshistorien i området omkring Hammershus</i>

Organisation og proces

Overordnet styregruppe for projekt Det bornholmske graniteventyr og Hammerhavn og de andre projekter i Mulighedernes Land på Bornholm:

Projektorganisationen for projekt Det bornholmske graniteventyr og Hammerhavn indgår i en overordnet projektstruktur som beskrevet i partnerskabsaftalen. Anna Sofie Poulsen, afdelingschef for Natur & Miljø, samt koordinator Niels Chresten Andersen fra Regional Udvikling deltager i styregruppen for Bornholms Regionskommune sammen med Karen Skou fra Realdania, og har rollen som overordnet projektleder og kontaktperson mellem Realdania og regionskommunen.

Politisk projektansvar for demonstrationsprojektet "Det bornholmske graniteventyr og Hammerhavn"

- Påhviler:** Teknik- og Miljøudvalget når projektet er besluttet gennemført af kommunalbestyrelsen.
- Møder:** Projektets leder forelægger status og beslutnings-grundlag for Teknik- & Miljøudvalget mindst en gang om året.
- Kommissorium:** Kommunalbestyrelsen godkender overordnet projektbeskrivelse og økonomi. Kommunens sædvanlige arbejdsgange følges for anlægsbevillinger. Teknik- og Miljøudvalget godkender væsentlige ændringer i forhold til det vedtagne projektgrundlag og træffer beslutninger i forhold til evt. uafgjorte konflikter.

Lokal koordinerings- og styregruppe for projekter under Mulighedernes Land

- Består af:** Regional Udvikling, Niels Chresten Andersen
Teknik & Miljø Anna Sofie Poulsen
Skov- og Naturstyrelsen Bornholm, Søren Friese
Landdistriktscoach, Rikke Brandt Broegaard
Teknik & Miljø, Gugga Zakariasdottir
Teknik & Miljø, Morten Bach Jørgensen
Teknik & Miljø, Vivi Granby
Teknik & Miljø, Jakob Jensen
- Møder:** Afholdes i forbindelse med milepæle samt efter behov.
- Kommissorium:** Koordinerer og sikrer fremdrift i demonstrationsprojekterne. Medvirker til en løbende dialog med Realdania i forhold til aftaler og justeringer af projektplaner, godkendelse af milepæle, anlægsprojekter, økonomi, ekstern inddragelse mm forud for politisk behandling.
Koordinerer dagsordenspunkter til politisk behandling.

Projektgruppe for 'Det bornholmske graniteventyr og Hammerhavn'

- Projektgruppen:** Repræsentanter fra de lokale brugergrupper på Hammerhavn, Bornholms Museum, ASTE, lokalgrupperne under Friluftsrådet og Danmarks Naturfredningsforening, Natur Bornholm samt en repræsentant fra Havnegruppen i Teknik & Miljø. Relevante fagpersoner og lodsejere inddrages så tidligt i forløbet som muligt.

Møder:	Forventet 7-9 gange i projektperioden - efter behov.
Kommissorium:	Træffer beslutninger indenfor rammerne af projektplanen Skitserer samlet projektforslag ud fra ønsker og behov Koordinerer arbejdet Forbereder offentlige møder og workshops Nedsætter underarbejdsgrupper efter behov Udarbejder oplæg til styregruppen Udarbejder tids- + arb.planer, pressemeddelelser, rapporter Deltager evt. i etablering og efterfølgende vedligeholdelse
Projektleder:	Projektlederens opgave er at stå for projektets gennemførelse herunder oplæg til aftaler, konkurrenceafholdelse, planlægningsværksted, udbudsmateriale, implementeringer, tidsplaner, statusredegørelser, erfaringsopsamling, exitstrategi mm til drøftelse i følgegruppen samt i relevant omfang til politisk behandling.
Proces:	<ul style="list-style-type: none"> - Kulturhistorisk afdækning, grundlag - Workshop (indbudte konsulenter deltager sammen med lokale og regionale interessenter) – Ideer drøftes/ videreudvikles - Konkurrencer: 2 indbudte konsulenter udarbejder forslag til kulturspor/formidling og 2 indbudte arkitekter udarbejder skitseforslag multihus - De valgte forslag/delelementer koordineres og viderebearbejdes - Implementering af hhv. kulturspor og multihus

Aktivitetsplan

Projektets hovedaktiviteter:
Fase 1
<ul style="list-style-type: none"> • Udarbejdelse af nærværende projektbeskrivelse (BRK) • Principgodkendelse af projektplan (Realdania + BRK) • Projektudvikling og fundraising (BRK) • Kommunikation om projektet (BRK + Realdania) – milepæl godkendelse
Fase 2
<ul style="list-style-type: none"> • Etablering af projektorganisation og kontrakter med eksterne konsulenter (BRK + Realdania) • Vidensindsamling – herunder kulturhistorisk afdækning (BRK + ekstern konsulent) • Opstartsmøde med interessenter og konsulenter (BRK + eksterne konsulenter) • Indbudt konkurrence helhedsplan/multihus. (eksterne konsulenter) • Udvælgelse af vinderprojekt (BRK + Realdania) • Detailprojektering (ekstern konsulent) • Licitationsmateriale og udbud (ekstern konsulent + BRK + Realdania) • Kommunikation om projektet (BRK) – milepæl/godkendelse
Fase 3
<ul style="list-style-type: none"> • Anlægsarbejder og øvrig implementering igangsættes (BRK+delvist ekstern konsulent) • Kommunikation om projektets fremdrift (BRK + Realdania) – milepæl/godkendelse

Fase 4

- Formidlingsstrategi (BRK + ekstern konsulent) – milepæl/godkendelse
- Formidling af projektresultater – demonstrationsværdi (BRK + ekstern bistand)
- Exitstrategi – fremtidig udvikling og vedligeholdelse (BRK)
- Kommunikation om projektet (BRK + Realdania) milepæl/godkendelse

Tværgående aktiviteter:

- koordinering og synliggørelse af proces
- inddragelse og formidling til relevante parter
- devalueringer

Formidling og kommunikation

Ansvaret for kontinuerlig projektformidling påhviler projektlederen.

Fase 1

Projektet formidles i forbindelse med politisk behandling og etablering af projektgruppe.

Fase 2

Formidling af delresultater: kontraktindgåelser afdækning kulturhistorie og indbudt konkurrence helhedsplan, opstartsmøde med interessenter og konsulenter; resultat indbudt konkurrence; detailprojekt multihus, licitationsresultat.

Fase 3

Formidling af delresultater: Implementeringer i Hammer og kulturspor på ruten ml. Hasle og Sandvig smat i området omkring Hammerhavn.

Fase 4

Det samlede projektresultat formidles.

Medier

Formidling til hhv. aktører og interessenter samt generelt til øens befolkning sker via:

- nyhedsbreve, foldere og rapporter
- mødeaktiviteter og koorrespondance
- opslag og plancheudstilling i Hammerhavn
- pressemeddelelser og artikler/nyheder i lokale medier
- kommunens hjemmeside m.fl.

Internt i kommunen sker koordinering i form af møder og mailkoorrespondance.

Kommunikation med projektsamarbejdspartnere forud, under og opfølgende pågår på møder og via mailkoorrespondance.

Alle involverede interessenter orienteres løbende om projektets fremdrift og resultater.

Tidsplan

	MÅNED	AKTIVITET	BEMÆRKNINGER
Fase 1			
2009	Sept. – nov.	Fundraising og projektudvikling: 1) Kulturministeriets pulje "Kultur i hele landet".	I det omfang medfinansiering ikke, eller kun delvist, bevilges tages stilling til om medfinansiering er realistisk.
2010	Feb. – juni	Projektudvikling	Inspirationsoplæg, forventningsafstemning, input til proces etc.
	MÅNED	AKTIVITET	BEMÆRKNINGER
	April	Projektafklaring/ principgodkendelse	Realdania og BRK
	Okt./nov.	Projektjustering/ endelig godkendelse	Realdania og BRK
	November	Offentliggørelse	Milepæl og ekstern kommunikation godkendes af Realdania
Fase 2			
	Okt/nov.	Første møde i projektgruppen	Projektplan - Rammer for kulturafdækning, planlægningsværksted og konkurrence etc.
	Nov/dec.	Udvælgelse og kontrakter konsulenter	Godkendes af Realdania
	Nov.-jan	Afdækning af det bornholmske graniteventyr	Igangsætning af kulturafdækning (fase 1)
	Dec/jan	Forberedelse konkurrencemateriale, opstartsmøde mm.	Koncurrencemateriale godkendes af Realdania, herunder bedømmelsesudvalg
2011	Feb.	Opstartsmøde med alle interessenter og indbudte konsulenter inkl. besigtigelse Hammerhavn	3 tegnestuer konkurrerer i den indbudte konkurrence – evt. hver med små oplæg som led i debatten
	Feb./marts	3 forslag til helhedsplan inkl. multihus foreligger til bedømmelse	Eksterne rådgivere. Bedømmelsesudvalg træffer endelig afgørelse.
	Marts	Projekterne offentliggøres med bedømmelsesudvalgets bemærkninger.	Projekter og resultat offentliggøres. Der skabes mulighed for at komme med bemærkninger/debattere forslagene.
	April/maj	Vinderforslag detailprojekteres og bearbejdes til prissat budget	Eksterne rådgivere, projektkoordinator og BRK.
	April/maj	Kulturhistorisk grundlag videreudvikles til vinderprojekt	Fase 2 i kulturafdækningen foregår som en integreret del af de valgte tiltag
	Maj/Juni	Prissatte anlægsprojekter godkendes	Realdania og BRK/TMU
	Juni	Udbudsmaterialer og licitationer	Projektleder, lokale rådgivere og BRK
	Juni	Møde i projektgruppen	Licitationsresultat
	Juni	Formidling og milepæl	Milepæl og ekstern kommunikation godkendes af Realdania
Fase 3			
	Aug./sep.	Møde i projektgruppen	Opstart anlægsarbejder forberedes
	Sept/okt	Anlægsarbejder igangsættes	Rep. fra projektgruppe deltager i byggemøde
	Nov. (dec.)	Anlægsarbejder færdiggøres	Rep. fra projektgruppe deltager i byggemøder
Fase 4			
	Okt.-nov.	Formidlings- og exitstrategi – evaluering af samlet proces/projekt offentliggøres	Skriftlig evaluering analyseres Godkendes af Realdania
	Nov.	Møde i følgegruppen	Evaluering af proces og resultater
	December	Formidling og milepæl	Milepæl og ekstern kommunikation godkendes af Realdania
	Dec./jan. 2012	Projektformidling, regnskab, revision	

Budget

Ex. Moms	Udgifter	Projekt- ledelse *)	BRK **)	Udgifter i alt
	anlægsarbejder, rådgivere mm.	inkl. projektassistance, rejser, overhead mv	m.fl. arbejdstid inkl. rejser, overhead mv.	
Fase 1				
Projektudvikling+ beskrivelse			55.000	55.000
Fundraising, politisk behandling			40.000	40.000
Projektgodkendelse, milepæl, projektuddybning			5.000	5.000
I alt fase 1			100.000	100.000
Fase 2				
Projektledelse, ass., fundraising		195.000		195.000
Kulturhistorisk grundlag; stenbrudsbrudshistorien, inkl.	110.000			110.000
Borger- og interessentinddragelse kommunikation og formidling, konsulentdeltagelse, besigtigelse	50.000			50.000
Indbudt konkurrence. Konsulentbidrag 3x75.000 kr.	250.000			250.000
Detailprojektering og projektopfølgning (fase 3), vinderprojekt	380.000			380.000
Udlæg licitation (landinsp., trykning tegninger, udbudsmateriale, rejseudgifter konsulent	30.000			30.000
BRK som ejer og myndighed			40.000	40.000
I alt fase 2	820.000	195.000	40.000	1.055.000
Fase 3				
Projektledelse og assistance, inkl. tilsyn under udførelse mm.		250.000		250.000
Implementeringer fortsat ***)	3.800.000			3.800.000
Viderebearbejdn. kulturgrundlag samt implementering kulturspor på strækningen mellem Hasle og Sandvig, div. hjemmesider mv.	400.000			400.000
Borger- og interessentinddragelse kommunikation og formidling	10.000			10.000
BRK som ejer og myndighed, ass. tilsyn			50.000	50.000
I alt fase 3	4.210.000	250.000	50.000	4.510.000
Fase 4				
Projektledelse og assistance		55.000		55.000
Evaluerings (inkl. analyse af skriftlig evaluering)	20.000			20.000
Borger- og interessentinddragelse samlet projekt/ kommunikation og formidling	20.000			20.000
BRK som ejer og myndighed			10.000	10.000
Kommunernes revision	10.000			10.000
I alt fase 4	50.000	55.000	10.000	115.000

Ex. Moms	Udgifter	Projekt-	BRK **)	Udgifter
I ALT	5.080.000	500.000	200.000	5.780.000
Uforudsete udgifter				14.375
I ALT ex. Moms				5.794.375
Momsudligningsordning (17,5 % af Realdanias bidrag)				555.625
I ALT inkl. Momsudligning				6.350.000

*) Der er kalkuleret med ½ fuldtidsstilling til projektledelse i 14 mdr. (1 md afholdes af BRK til interne aktiviteter samt, koordinering kulturspor mv.) kr. 315.000 og 1/8 stilling i 15 mdr. til assistance kr. 60.000. Inkl. overhead (30 % af lønudgift) samt rejser, kurser mm i alt 500.000 kr.

**) BRK som myndighed og ejer er samlet estimeret til 200.000 kr.

**) Forventet fordeling:

Belægningsforbedringer (adgangsvej, p-arealer, opholdszoner, landskabsbearbejdning mm)	750.000
Implementering multihus/samling af funktioner og faciliteter i (ét eller flere multianvendelige rum (inde/ude) havnefunktion/kiosk*, toilet og badefaciliteter mm)	2.600.000
Kulturspor (integreret i multihus og i nærområdet, i forbindelse med forbedring af stiforløb og evt. på skræntplateau)	450.000
	3.800.000

* BRK afholder udgifterne i forbindelse med flytningen af kiosk og havnefunktion uden for projektet.

Finansiering

Realdania	3.175.000	50 % af de samlede projektudgifter
Anlægspuljen havne 2010 og 2011	1.300.000	Politisk prioritering forudsættes De 300.000 kr. er bevilget til forbedring af toilet- og badefaciliteter i første halvdel af 2010
Kulturministeriets pulje til kultur i hele landet	500.000	Bevilget primo 2010
Anlægspuljen veje 2011	500.000	Politisk prioritering forudsættes
Projektbidrag og myndighedsbehandling (Teknik & Miljø)	200.000	Politisk prioritering forudsættes – der er tale om opgaver kommunen skal løse som myndighed og ejer hvis et projekt som dette skal gennemføres.
Manglende medfinansiering	675.000	Søges finansieret med støtte fra Lokale og anlægsskatten, LAG-Bornholm samt BEVICA
I ALT	6.350.000	

Betalingsplan Realdania

Fase 1 og 2	December 2010	50.000
Fase 2	Juni 2011	525.000
Fase 3 og 4	December 2011	3.060.000
I alt		3.175.000

Økonomiske driftsfølgervirkninger

Det driftsmæssige ansvar for vedligeholdelse af havneområdet påhviler kommunen. En

opkvalificering af havnemiljøet forventes delvist dækket af indtægter fra fritidssejlere, et øget antal gæstesejlere samt lejeaftaler etc. Det forventes desuden, at det at funktionerne samles, koblet med at flere funktioner renoveres eller nyopføres samlet set vil betyde at driften af havnen ikke vil stige i væsentlig grad.

Det driftmæssige ansvar for de omkringliggende arealer påhviler Skov- og Naturstyrelsen. Projektet forventes ikke at generere nævneværdige ændringer i drift og pleje af disse arealer.

I forhold til implementering gælder generelt at de fremtidige vedligeholdelsesudgifter skal søges minimeret, og at der derfor skal som led i udvælgelsen af konkrete implementeringer bl.a. skal ske en afklaring om driftsfølgervirkninger mellem de involverede parter.

Moms og skattemæssige forhold

Bornholms Regionskommunes projektrengskaber er underlagt Kommunernes Revision. I projektbudgettet er foreløbig indregnet en fondsskat på 17,5 % af støttebeløbet fra Realdania.

I det omfang der i implementeringsfasen er behov for at projektmidler fra Realdania gives direkte til andre parter, vil deres momsforhold være gældende. Et endeligt budget, hvor dette er afklaret, vil først foreligge, når der er foretaget en endelig prioritering af ydelser og anlægsarbejder.

Juridiske forhold

Der forventes ikke at opstå juridiske problemstillinger, som ikke kan varetages af forvaltningens og/eller kommunens øvrige jurister.

Risikovurdering

Projektet forudsætter, at der er politisk vilje til at afsætte midler fra anlægspuljerne til havne og veje samt at der stilles egenfinansiering/ arbejdstimer i forvaltningen til rådighed til faglig sparring, serviceydelser, myndighedsbehandling, afgørelser vedr. drifts- og ejeransvar mm.

Igangsætning efteråret 2010, forudsætter endelig projektkendelse i september/oktober (Realdania og BRK).

Det kulturhistoriske grundlag og udarbejdelsen af en helhedsplan der tager afsæt i både historien og de eksisterende forhold vurderes at være en forudsætning for, at den ønskede effekt opnås med de tiltag der implementeres.

I relation til bevillingen på 500.000 kr. fra Kulturministeriet forudsættes, at bevillingen kan indgå ubeskåret i dette tilrettede projekt, hvor der i højere grad sættes fokus på graniteventyret og en mere begrænset geografi. (Den oprindelige ansøg omhandlede den samlede industrihistorie på strækningen fra Rønne til Sandvig, samt implementeringer i bl.a. Hammerhavn. Ansøgt beløb: 1 mio. kr.) Da store dele af industrihistorien på Bornholm allerede er afdækket vurderes det fortsat muligt, kvalificeret at trække perspektiver til øens samlede industrihistorie i dette projekt.

Realisering af kulturspor og multihus forudsætter, at det kan ske indenfor de rammer der er

fastlagt i lokalplan 44 for Hammerhavn samt lovgivningen i øvrigt (herunder bestemmelser i Naturbeskyttelsesloven vedrørende strandbeskyttelse). For at sikre dette ventes i 2010 ansøgt om en principiel godkendelse hos den relevante myndighed af de planlagte tiltag, så der ikke senere kan rejses tvivl om realiseringsmulighederne.

Der kan potentiel opstå modstand i forhold til forandringer af området. Skulle der opstå spild om proces eller indhold vil det blive søgt løst gennem dialog og højeste fællesnævner mellem de forskellige interessenter. Lykkes det ikke må afgørende beslutninger træffes enten i projektets styregruppe eller politisk – afhængig af sagens karakter. Der vil være fleksibilitet i forhold til hvornår de planlagte tiltag realiseres forstået sådan, at der med projektet lægges op til frivillig medvirken og samarbejde. Hvis enkelte aktører på havnen ikke ønsker at medvirke, vil Kommunen stå ved de tidsbegrænsede kontrakter der allerede er indgået med de pågældende brugere.

Kvalitetssikring

Kvalitetssikring sker gennem inddragelse af eksterne rådgivere og intern ekspertise i Bornholms Regionskommune.

Evaluering

Evaluering vil ske i forbindelse med den halvårslige status/ afrapporteret via skabelonen der både indeholder statusredegørelse til projektsekretariatet og Realdania og den løbende selvevaluering til Oxford Research.

Bilag

- A. Notat om Hammerhavn, Teknik & Miljø 2003.
- B. Opsamling fra debat med brugere og interessenter 24.11.2008 om havnens udvikling.
- C. Lokalplan for Hammerhavn.